

Ks. JAN WALKUSZ

RELACJE KATOLICKIEGO UNIwersYTETU LUBELSKIEGO Z ZAGRANICĄ W OKRESIE PRL

Sukcesywnie potęgujące się zagraniczne kontakty Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego zostały siłą rzeczy przerwane w okresie wojny i okupacji i ograniczone wręcz do minimum w latach 1944-1956. Pewnym przełomem w tym procesie był bez wątpienia rok 1956, czyli z jednej strony czas tzw. odwilży po latach stalinowskiego terroru, z drugiej zaś wybór na rektora ks. prof. Mariana Rechowicza, który z niezwykłą determinacją i podziwu godną konsekwencją dążył do wprowadzenia KUL-u w orbitę międzynarodowych struktur nauki. Jednak wszechstronne otwarcie na światową współpracę nastąpiło w okresie rektorstwa o. prof. Mieczysława A. Krąpca. Na efekty tego typu działań nie trzeba było długo czekać, a najlepszym tego dowodem jest fakt przynależności uczelni do uniwersyteckich organizacji międzynarodowych, coraz liczniejszy udział KUL-owskich profesorów w kongresach i sympozjach o charakterze międzynarodowym, organizacja takich przedsięwzięć w Lublinie, zacieśniająca się współpraca z uniwersytetami i instytucjami zagranicznymi, wymiana profesorów i studentów w ramach podpisywanych umów bilateralnych, wizyty i prelekcje gości już to z grona światowej sławy naukowców, już to dygnitarzy duchownych bądź świeckich, a także partycypacja w różnorodnych fundacjach i stypendiach o profilu naukowym, kulturowym czy humanitarno-pomocowym.

Egzemplifikując powyższą konstatację, wypada podkreślić, że już w 1957 r. poczyniono starania o przynależność KUL-u do Federatio Internationalis Uni-

Ks. prof. dr hab. JAN WALKUSZ – kierownik Katedry Historii Kościoła w Czasach Najnowszych, Metodologii i Nauk Pomocniczych w Instytucie Historii Kościoła i Patrologii KUL; ul. Radziszewskiego 7, 20-039 Lublin; e-mail: jawal@kul.lublin.pl

versitatum Catholicorum (dalej: FIUC), przekształconej w 1965 r. w Fédération Internationale des Universités Catholiques, zrzeszającej uczelnie katolickie świata, a działającej pod patronatem Kongregacji Seminariorów i Uniwersytetów. Starania te urzeczywistniły się oficjalnie 8 stycznia 1958 r.¹ i od tej chwili rektor bądź jego przedstawiciele uczestniczyli zarówno w zgromadzeniu ogólnym FIUC, jak i rady FIUC czy konferencji rektorów. W zgromadzeniu ogólnym, analizującym kluczowe problemy szkolnictwa i nauki katolickiej ujmowanej w świetle objawienia chrześcijańskiego², obradującym co trzy lata, brali udział m.in.: ks. prof. Stanisław Łach (Louvain – Bruksela, 16-20 sierpnia 1958)³, ks. prof. Stanisław Nagy (Kinszasa, 9-16 września 1968)⁴, ks. prof. Waław Hryniewicz (New Delhi, 14-17 sierpnia 1975)⁵ i ks. prof. Romuald Rak (Toronto, 22-26 sierpnia 1983)⁶. Natomiast w organizowanych przez Międzynarodową Federację Uniwersytetów Katolickich konferencjach rektorów katolickich uniwersytetów Europy uczestniczyli bądź to rektorzy KUL-u, bądź ich delegaci. Między innymi w takim spotkaniu w Paryżu 7-8 czerwca 1968 r. brał udział ks. prof. Marian Rechowicz⁷, a w Lizbonie 27-31 października 1977 r. o. prof. Mieczysław A. Krąpiec. W 21-22 maja 1976 r. gospodarzem takiej konferencji był Katolicki Uniwersytet Lubelski. Przyjmowano wówczas około 30 rektorów i delegatów uczelni katolickich z Portugalii, Hiszpanii, Włoch, Francji, Belgii, Holandii, RFN i Polski, a obradom przewodniczył prezydent FIUC i rektor Uniwersytetu Gregoriańskiego o. prof. Hervé Carrier oraz o. prof. Eduard Boné – sekretarz

¹ Archiwum Uniwersyteckie KUL (dalej: AKUL), Referat Współpracy z Zagranicą (dalej: RWzZ), FIUC 1957-1963, Pismo sekretarza generalnego FIUC z 8 I 1958.

² Dokonuje się to – zgodnie ze statutem FIUC – na trzech podstawowych płaszczyznach: a) wysiłki na rzecz podnoszenia poziomu naukowego, dydaktycznego i materialnego w procesie nauczania katolickiego; b) troska o zakładanie nowych ośrodków nauczania katolickiego; c) reprezentacja uniwersytetów katolickich i koordynacja ich pracy. Zob. *Catholicorum Universitatum Internationalis Foederatio. Statuta*, Louvain 1965; P. GACH, *Federacja Międzynarodowa Uniwersytetów Katolickich*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 5, red. J. Misiurek i in., Lublin 1989, kol. 87.

³ AKUL, RWzZ, FIUC 1957-1963, Zaproszenie na zjazd z 16 I 1958; Pismo ks. rektora Mariana Rechowicza z 4 VII 1958; Acta Quarti Consilii Generalis Catholicorum Univeristatum Foederationis Lovanii-Bruxellae habiti diebus 16-20 Augusti MCMLVIII, s. 1-43, gdzie mieści się dokładny program zgromadzenia oraz wykaz delegatów z 43 uniwersytetów świata.

⁴ S. NAGY, *VIII Kongres Federacji Uniwersytetów Katolickich*, „Zeszyty Naukowe KUL” 12(1969), nr 4, s. 69-76.

⁵ N. WOJCIECHOWSKI, *Międzynarodowa Konferencja Uniwersytetów*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 5(1976), nr 1, s. 55.

⁶ AKUL, RWzZ, FIUC 1982-1984, Pismo ks. Romualda Raka z 1 VII 1982; Pismo ks. Tadeusza Zasepy z 9 VIII 1982.

⁷ Tamże, FIUC 1968, Pismo ks. rektora Wincentego Granata do ks. prof. Mariana Rechowicza przebywającego na stypendium w Paryżu.

FIUC. Poza programem konferencji jej uczestnicy spotkali się ze studentami i pracownikami KUL-u, głosili odczyty, zwiedzali Lublin, wywożąc stąd – jak w podsumowaniu zauważył prezydent Federacji – „bardzo pozytywny obraz tego, co tu zobaczyli, bo przekonali się o prężności i autentycznym życiu naukowym jedyne go uniwersytetu w bloku socjalistycznym”⁸. Konferencje rektorów poza częścią typowego sympozjum naukowego miały wówczas charakter formalno-sprawozdawczy – rektorzy przedstawiali sprawozdania z działalności swoich uczelni, sposobów finansowania, przekroju prac naukowych, planów na przyszłość oraz trudności w pracy uniwersytetów⁹. Ostatnie w omawianym tu okresie udokumentowane spotkanie rektorów katolickich uniwersytetów Europy odbyło się w Lyonie 21-22 marca 1986 r., a uczestniczył w nim delegat rektora KUL-u prof. Jerzy Kłoczowski¹⁰.

Wysokie notowania lubelskiego uniwersytetu w opinii międzynarodowej powodowały, że Federacja Uniwersytetów Katolickich zapraszała niejednokrotnie profesorów KUL-u z przedłożeniami w ramach posiedzeń Rady Międzynarodowej Federacji Uniwersytetów. W takiej roli występowali m.in.: prof. Maria Braun-Gałkowska, prof. Jerzy Gałkowski, prof. Hanna Waśkiewicz, bp prof. Jan Śrutwa czy prof. Teresa Kukołowicz¹¹. Ponadto sama uczelnia została zaproszona w 1988 r. do współpracy w przygotowaniu dokumentu na temat sekt i nowych ruchów religijnych¹², a także poproszona o zorganizowanie posiedzenia Rady Międzynarodowej Federacji Uniwersytetów Katolickich. Miało ono miejsce 19-20 maja 1976 r., a obradującym delegatom z USA, Kanady, Kolumbii, Porto Rico oraz kilkunastu krajów europejskich chodziło o przygotowanie i wstępną analizę dokumentów na XII Zgromadzenie Ogólne FIUC, zaplanowane na sierpień 1978 r. w Porto Alegre w Brazylii, poświęcone roli i znaczeniu uniwersytetów katolickich w zmieniających się uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych¹³.

⁸ *Międzynarodowe konferencje uniwersytetów katolickich w Lublinie*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 5(1976), nr 2, s. 25-27.

⁹ *Konferencja Rektorów Katolickich Uniwersytetów Europy w Lublinie*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 7(1978), nr 1, s. 60.

¹⁰ AKUL, RWzZ, FIUC 1985-1989, Pismo prorektora Jana Czerkawskiego z 26 X 1985 do prof. Jerzego Kłoczowskiego, który w tym czasie przebywał w Paryżu (na Sorbonie). Zob. tamże, Participants a la Rencontre des Recteurs Européens – Lyon 21-22 mars 1986.

¹¹ Państwo Gałkowsy referowali w Madrycie zagadnienie przygotowania do życia w rodzinie w aspekcie filozoficzno-teologicznym oraz założeń psychologicznych i praktyk stosowanych w duszpasterstwie akademickim KUL. Natomiast Teresa Kukołowicz przygotowała raport na temat studiów (edukacji) w Polsce. Zob. AKUL, RWzZ, FIUC 1985-1989.

¹² Tamże, Pismo ks. prorektora Jana Szłagi z 23 V 1988.

¹³ *Międzynarodowe konferencje uniwersytetów katolickich w Lublinie*, s. 25-26.

Kolejną uniwersytecką organizacją międzynarodową, do której od 1960 r. należy Katolicki Uniwersytet Lubelski, jest powstałe w 1950 r. Międzynarodowe Stowarzyszenie Uniwersytetów (Association Internationale des Universités – AIU), stawiające sobie za cel stworzenie prawa do swobodnych badań naukowych, kształtowanie tolerancji wobec odmiennych poglądów, a także dążenie i obrona niezależności nauki, wolnej od wszelkich nacisków politycznych. Zrzesza ono uczelnie całego świata (w 1975 r. w jej skład wchodziły 593 uczelnie), organizując co pięć lat konferencje generalne. Do 1990 r. Katolicki Uniwersytet Lubelski był na nich trzykrotnie reprezentowany: w 1975 r. na VI Konferencji Generalnej w Moskwie, w 1980 r. w Manili i na IX Konferencji w 1990 r. w Helsinkach¹⁴. Bodaj największą aktywnością wykazali się delegaci KUL-u, tj. ks. prof. Wacław Hryniewicz i prorektor Stefan Sawicki, podczas konferencji moskiewskiej poświęconej szkolnictwu wyższemu w obliczu zbliżającego się XXI w., zabierając kilkakrotnie głos tak w sesjach plenarnych, jak i przygotowawczych. Oni też zaproponowali tematy następnych konferencji AIU, mianowicie: „Humanizacja nauki i kultury jako główny problem nauczania uniwersyteckiego w świecie współczesnym” oraz „Studenci, ich miejsce w strukturze uniwersytetu i w procesie nauczania w szkolnictwie wyższym”. Ponadto jednym z wymiernych owoców tego spotkania było nawiązanie stałej współpracy z uniwersytetem w Genewie¹⁵.

Mniej regularne kontakty i bardziej o charakterze okazjonalnym utrzymywał KUL w latach 60., 70. i 80. z wieloma innymi organizacjami zagranicznymi o dość zróżnicowanym profilu. Tytułem przykładu warto wymienić przynajmniej niektóre: Bureau International Catholique de l’Enfance – BICE (KUL był jego członkiem w kategorii „B”), Konferencja Rektorów Europejskich – CRE (KUL na zasadzie członka stowarzyszonego), Società Internazionale Tommaso d’Aquino, Union Mondiale des Sociétés Catholiques de Philosophie¹⁶, Österreichisch-Polnische Gesellschaft, UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation)¹⁷, UNICEF (United Nations Children’s

¹⁴ *Międzynarodowe konferencje uniwersytetów*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 5(1976), nr 1, s. 55. Por. M. UCHAŃSKA, *Współpraca KUL z zagranicą, w: Księga pamiątkowa 75-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1968-1993*, red. M. Rusecki, Lublin 1994, s. 691-692; J. ZIÓŁEK, *Kontakty międzyuczelniane, w: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. 90 lat istnienia*, red. G. Kramarek, E. Ziemann, Lublin 2008, s. 175-176.

¹⁵ *Międzynarodowe konferencje uniwersytetów*, s. 55.

¹⁶ Między innymi na spotkaniu tej Unii w Krakowie (23-25 VIII 1978) z referatami wystąpili: o. Mieczysław A. Krąpiec (o kulturze), ks. prof. Józef Herbut (o filozofii bytu), prof. Zofia Zdybicka (o religii i kulturze), ks. prof. Tadeusz Styczeń (o etyce) i ks. prof. Stanisław Kamiński. Zob. AKUL, RWzZ, Instytucje międzynarodowe 1977-1988.

¹⁷ AKUL, RWzZ, UNESCO 1962-1968.

Fund)¹⁸, American Association of State Colleges and Universities (AASCU)¹⁹ czy International Association of University Presidents²⁰. Aktywnym członkiem tej ostatniej organizacji był ks. prof. Marian Rechowicz²¹, co bez wątplenia było wynikiem jego zaangażowania naukowego i obecności w międzynarodowych strukturach nauki. Kompetencje i znajomość niekiedy bardzo specjalistycznych zagadnień decydowały o powołaniu niektórych profesorów KUL-u do gremiów i komisji o międzynarodowym oddziaływaniu. Warto wymienić m.in.: ks. prof. Stanisława Łacha – konsultora (od 1966 r.) Papieskiej Komisji Biblijnej (pierwszy Polak w tej komisji)²², prof. Stefana Swieżawskiego – audytora II Soboru Watykańskiego, współpracownika podkomisji ds. kultury i członka Papieskiej Komisji „Iustitia et Pax”²³, bpa Walentego Wójcika i ks. prof. Józefa Rybczyka – członków Papieskiej Komisji do Rewizji Prawa Kanonicznego²⁴, o. prof. Andrzeja Ludwika Krupę – członka zwyczajnego Pontificia Academia Mariana Internationalis w Rzymie²⁵, ks. prof. Stanisława Adamczyka – członka Papieskiej Akademii Religii Katolickiej św. Tomasza z Akwinu²⁶, ks. prof. Antoniego Szymańskiego, prof. Ludwika Górskiego, prof. Henryka Dembińskiego i prof. Czesława Strzeszewskiego – członków Międzynarodowego Związku Badań Społecznych w Malines (Mechelen, Belgia), zajmującego się opracowaniem ogólnych syntez społecznej doktryny Kościoła²⁷, dra Ludwika Dembińskiego – sekretarza Międzynarodowej Organizacji

¹⁸ Tamże, UNICEF 1968-1969.

¹⁹ Tamże, AASCU 1970-1978.

²⁰ Tamże, The International Association of University Presidents 1970-1978; Instytucje międzynarodowe 1977-1988.

²¹ S. WIELGUS, *Biskup Marian Rechowicz, profesor i rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 14(1985), nr 1, s. 41-46.

²² Ks. prof. S. Łach o pracach Papieskiej Komisji Biblijnej, „Zeszyty Naukowe KUL” 9(1966), nr 3, s. 82-83.

²³ W. PIWOWARSKI, *Katolicki Uniwersytet Lubelski w życiu Kościoła*, „Zeszyty Naukowe KUL” 11(1968), nr 3-4, s. 96; P. RUTKOWSKI, *Polscy biskupi jako ojcowie Soboru Watykańskiego II*, Warszawa 2014, s. 38, 252-284; J. WALKUSZ, *Od Piusa IX do Pawła VI, czyli Kościół na drogach soborowych przeobrażeń*, w: *Parare vias Domini. Księga inspirowana działalnością naukową i duszpasterską księdza biskupa pelplińskiego prof. dr. hab. Jana Bernarda Szłagi (1940-2012)*, red. K. Charamsa, W. Pytlik, Pelplin 2014, s. 807-823.

²⁴ W. PIWOWARSKI, *Katolicki Uniwersytet Lubelski*, s. 96; S. JÓZWIĄK, *Rybczyk Józef*, w: *Profesorowie prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, red. A. Dębiński i in., Lublin 2008, s. 449-455; R. PIEKARSKI, *Biskup Walenty Wójcik. Życie i działalność (1914-1990)*, Lublin 2014, s. 165-185 (mps).

²⁵ W. PIWOWARSKI, *Katolicki Uniwersytet Lubelski*, s. 96; S.C. NAPIÓRKOWSKI, *Krupa Andrzej Ludwik*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 9, red. B. Migut i in., Lublin 2002, kol. 1381-1382.

²⁶ W. PIWOWARSKI, *Katolicki Uniwersytet Lubelski*, s. 96.

²⁷ Tamże.

Katolików Świeckich „Pax Romana” z siedzibą w Genewie²⁸, ks. prof. Henryka D. Wojtyskę – członka Papieskiego Komitetu ds. Nauk Historycznych²⁹, ks. prof. Wacława Hryniewicza i bpa Alfonsa Nossola – członków Międzynarodowej Komisji Mieszanej ds. Dialogu Teologicznego między Kościołem Rzymskokatolickim i Prawosławnym³⁰, czy o. prof. Mieczysława A. Krąpca – członka zwyczajnego Papieskiej Akademii Teologicznej w Rzymie³¹. Ten ostatni zresztą, mocno i skutecznie zabiegający o nawiązanie współpracy z zagranicznymi placówkami naukowo-badawczymi oraz z ośrodkami polonijnymi, wielokrotnie bywał doceniany i wyróżniany nagrodami międzynarodowymi o prestiżowym znaczeniu. Pomijając w tym miejscu przyznane doktoraty honorowe (także kilku innym naszym profesorom), wystarczy wskazać na międzynarodową nagrodę w dziedzinie kultury za rok 1981 „Internazionale Premio Città di Salsomaggiore”³² czy Komandorię Orderu Palm Akademickich przyznaną w 1988 r. przez rząd Republiki Francuskiej³³.

Ponieważ głównym celem każdego uniwersytetu jest aktywność badawczo-naukowa oraz dydaktyczno-formacyjna, nastawiona na doskonalenie kadry oraz kształcenie młodych pracowników nauki, nie sposób wyobrazić sobie tego procesu bez szerokiej współpracy międzyuniwersyteckiej tak o zasięgu krajowym, jak i międzynarodowym. Choć od samego początku funkcjonowania Katolickiego Uniwersytetu w Lublinie przykładano do tego olbrzymią wagę, niepomiarne nasiliły się owe relacje po drugiej wojnie światowej, a zwłaszcza po 1956 r., gdy – w wyniku starań kolejnych rektorów i Referatu Zagranicznego Kancelarii Rektorskiej, a od 1977 r. Referatu Współpracy z Zagranicą – zasięg i formy takiego współdziałania przybrały zupełnie nową postać. Współpraca przebiegała odtąd w dwóch równoległych płaszczyznach, zmierzających w istocie do tego samego celu. Po pierwsze, chodziło o sformalizowane i konkretne umowy o współpracy między KUL-em a określonym uniwersytetem zagranicznym, a po drugie, o wyją-

²⁸ Tamże.

²⁹ *Wyróżnienie ks. doc. dra hab. H. Wojtyski*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 12(1983), nr 1-2, s. 160; R. PREJS, *Ojciec Profesor Henryk Damian Wojtyska CP (1933-2009)*, „Kościół w Polsce. Dzieje i Kultura” 9(2010), s. 537-552.

³⁰ W. HRYNIEWICZ, *III sesja plenarna Międzynarodowej Komisji Mieszanej ds. Dialogu Teologicznego między Kościołem rzymskokatolickim i prawosławnym*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 13(1984), nr 1-2, s. 190.

³¹ *Rektor KUL członkiem zwyczajnym Papieskiej Akademii Teologicznej w Rzymie*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 11(1982), nr 1-2, s. 106.

³² *Rektor KUL laureatem „Internazionale Premio Città di Salsomaggiore”*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 10(1981), nr 2, s. 72-73. Por. N. WOJCIECHOWSKI, *Wizyta rektora KUL w USA i Kanadzie*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 2(1973), nr 2, s. 47-53.

³³ K. STANOWSKI, *Wręczenie Palm Akademickich o. prof. dr. Mieczysławowi A. Krąpcowi*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 14(1985), nr 2, s. 103-105.

kowo dynamiczne, nieraz zupełnie spontaniczne kontakty poszczególnych profesorów bądź całych instytutów pieczętujące niekiedy długi i niezwykle owocny cykl współdziałania. Swoistą forpoczta oficjalnych umów partnerskich z uniwersytetami zagranicznymi były bezpośrednie kontakty pracowników naukowych z analogicznymi ośrodkami spoza Polski. Po 1956 r. wielu z nich odwiedziło centra naukowe we Francji, Wielkiej Brytanii, Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, NRD, RFN i Szwajcarii³⁴. Tą drogą już na przełomie lat 50. i 60. ubiegłego stulecia KUL utrzymywał bliskie kontakty z uniwersytetami (nie tylko katolickimi) w Louvain, Lille, Lyonie, Nijmegen, Waszyngtonie, Notre Dame, Nowym Yorku, Paryżu (Katolicki Instytut), Angres, Chicago (Loyola University), Sudbury (Kanada), New Haven (Uniwersytet Yale), Moguncji (Uniwersytet im. Jana Gutenberga), Genewie i Fryburgu, Salzburgu i Innsbrucku, Mediolanie, Clermont, Londynie, w Kolonii i Bambergu, prowadząc jednocześnie wymianę biblioteczną z 39 państwami³⁵.

W tym samym czasie KUL zaczęli odwiedzać wybitni historycy z Zachodu, głównie z Francji, Belgii, Włoch, Anglii i Austrii, a nasi badacze przeszłości brali udział w kolokwium organizowanych w Passo della Mendola (Włochy) w 1959 i 1962 r. na temat kanonikatu regularnego i ruchów eremickich w Europie XI-XII w., międzynarodowym zjeździe slawistów eremickich w Sofii (1963 r.) oraz zjeździe Międzynarodowej Komisji Historii Porównawczej w Lyonie³⁶. Natomiast pracownicy Sekcji Historii Kościoła mogli już wtedy pochwalić się współpracą naukową z Louvain, Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin, Görres Gesellschaft, Herder Verlag, „Revue d’Histoire Ecclésiastique” i „Historical Studies”³⁷. Zakład Historii Filozofii (także poszczególne katedry) dość wcześnie był w kontakcie zwłaszcza z mediewistycznymi ośrodkami zagranicznymi, m.in. Société Internationale Université Catholique de Louvain, Pontifical Institute of Mediaeval Studies w Toronto, Thomas Institut i Albertus Magnus Institut w Niemczech, Centre de Recherches Nationales w Paryżu i Centre d’Études Médiévales w Poitiers³⁸. Pionierami w procesie zbliżania KUL-u do nauki światowej byli hi-

³⁴ S. FITA, *Działalność naukowa wykładowców KUL poza uniwersytetem*, „Zeszyty Naukowe KUL” 1(1958), nr 2, s. 143.

³⁵ AKUL, Kancelaria Rektorska, Inauguracja roku akademickiego, Sprawozdania rektorskie; S. SAWICKI, *Katolicki Uniwersytet Lubelski w powojennym dwudziestoleciu*, „Zeszyty Naukowe KUL” 8(1965), nr 1, s. 8.

³⁶ J. KŁOCZOWSKI, *Sekcja Historii w latach 1944-1964*, „Zeszyty Naukowe KUL” 8(1965), nr 3, s. 58-59.

³⁷ M. RECHOWICZ, *Studium Historii Kościoła na KUL*, „Zeszyty Naukowe KUL” 8(1965), nr 3, s. 22.

³⁸ M. GOGACZ, *Etapy rozwoju prac naukowych katedr i Zakładu Historii Filozofii KUL (1946-1964)*, „Zeszyty Naukowe KUL” 8(1965), nr 3, s. 42.

storycy, bibliści, kanoniści oraz językoznawcy i historycy literatury, a od strony personalnej – jak wynika z zachowanej dokumentacji – profesorowie i ich najbliżsi współpracownicy: Jerzy Kłoczowski, ks. Marian Rechowicz, Zdzisław Papierkowski, Tadeusz Brajerski i Irena Sławińska³⁹.

Przez cały analizowany tutaj okres trwał proces zawierania umów między KUL-em a kolejnymi uniwersytetami zagranicznymi. Poczynając od pierwszego takiego porozumienia z Katolickim Uniwersytetem Louvain-la-Neuve z 1971 r. aż po jedno z ostatnich w tym czasie, czyli z Uniwersytetem w Tilburgu (Holandia) z 1984 r., chodziło o sformalizowanie obustronnych relacji, mających na celu przede wszystkim wymianę profesorów i studentów, prowadzenie wspólnych badań oraz wymianę biblioteczną. Według zachowanej dokumentacji współpraca ta obejmowała głównie takie dziedziny, jak: prawo, historia, teologia, socjologia, romanistyka, germanistyka, psychologia, ekonomia, a także organizację wspólnych sympozjów. Umowy o zróżnicowanym zasięgu czasowym i przedmiocie współpracy podpisano m.in. z flamandzkim Uniwersytetem Katolickim w Leuven w 1972 r., z Uniwersytetem w Brukseli w 1978 r., z Katolickim Uniwersytetem w Waszyngtonie w 1975 r., z Yale University w 1975 r., z Sudbury University w 1977 r., z Katolickim Uniwersytetem Sacro Cuore w Mediolanie w 1981 r. (choć nieformalne kontakty z tym uniwersytetem notowano już pod koniec lat 70.) i z Paryskim Uniwersytetem (Sorbona) w 1988 r.⁴⁰

Nierzadko formalne umowy ulegały modyfikacjom wskutek postępu wspólnych prac i doświadczeń, jak to miało miejsce – tytułem przykładu – z Uniwersytetem w Louvain, gdy porozumienie z 1971 r. zostało uzupełnione w 1980 r. Na tej podstawie przyznano „dodatkowo w każdym roku akademickim dwa semestralne stypendia dla naszych studentów filologii romańskiej. Umowa ta gwarantowała również kierowanie do Lublina co roku początkowo dwóch nauczycieli języka francuskiego na Sekcji Filologii Romańskiej, a potem liczbę tę zredukowano do jednej osoby”⁴¹. Tego typu modyfikacje były z reguły następstwem wizyt w partnerskich uniwersytetach rektora KUL-u, któremu towarzyszył profesor odpowiedzialny za realizację takich umów (np. w odniesieniu do uniwersytetów belgijskich był nim prof. Jerzy Kłoczowski) bądź kierownik Referatu Współpracy z Zagranicą KUL⁴².

³⁹ I. SŁAWIŃSKA, *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Środowisko zamknięta czy otwarte?*, „Zeszyty Naukowe KUL” 11(1968), nr 3-4, s. 104-105.

⁴⁰ M. UCHAŃSKA, *Współpraca KUL z zagranicą*, s. 693-694.

⁴¹ Tamże, s. 693.

⁴² J. STAWORKO, *Wizyta ks. rektora w Holandii i w Belgii*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 6 (1977), nr 2, s. 25-26; „Biuletyn Informacyjny KUL” 13(1984), nr 1-2, s. 144.

Niezależnie od formalnych porozumień o współpracy poszerzał się krąg uniwersytetów i instytucji naukowych, które podejmowały wspólne działania z KUL-em i wspierały proces naukowo-badawczo-dydaktyczny. Spośród kilkudziesięciu takich ośrodków największą aktywnością w tej mierze wykazywały się: Katolicki Uniwersytet w Nijmegen, Instytut Katolicki w Paryżu, Katolicki Uniwersytet w Eichstätt, Uniwersytet Genewski, Uniwersytet we Fryburgu, Uniwersytet per Stranieri w Perugii, Uniwersytet w Moguncji, papieskie uniwersytety w Rzymie, uniwersytety katolickie w Lille, Angres, Lyonie, Uniwersytet w Oxfordzie, w Bambergu czy zakłady w Orchard Lake⁴³.

Ilustrując czynny udział profesorów z KUL-u w międzynarodowych kongresach i sympozjach naukowych z zachowaniem porządku chronologicznego, warto odwołać się do kilku wybranych przykładów. W międzynarodowym kongresie sławistów w Sofii (17-23 września 1963) jednym z referentów był doc. Jerzy Staronawski, który mówił o Adamie Mickiewiczu w odbiorze poetów słowiańskich⁴⁴, ks. prof. Stanisław Łach głosił referaty na kongresach biblijnych na Uniwersytecie w Lovanium w 1959 r. oraz w Genewie w 1965 r.⁴⁵, inny biblista ks. prof. Feliks Gryglewicz brał udział w kongresie zorganizowanym przez Studiorum Novi Testamenti Societas we Frankfurcie nad Menem 11-14 sierpnia 1969 r.⁴⁶ W XIV Międzynarodowym Kongresie Filozoficznym w Wiedniu (2-9 września 1968) brał udział ks. Stanisław Kowalczyk, a w V Kongresie zorganizowanym przez Société Internationale pour l'Étude de la Philosophie Médiévale w Hiszpanii (Madryt – Kordoba – Granada, 5-12 września 1972) uczestniczyli: prof. Stefan Swieżawski, doc. dr hab. Mieczysław Gogacz oraz dr Jan Czerkawski. Dziewiątej sesji tegoż kongresu przewodniczył Mieczysław Gogacz i wygłosił referat pt. *Metafizyka neoplatoniska jako punkt wyjścia idei heliocentryzmu w „De revolutionibus” Mikołaja Kopernika*⁴⁷. Na Międzynarodowym Kongresie Historii Sztuki i Archeologii w Berlinie prof. Antoni Maśliński wygłosił referat *Der römische Triumphbogen in der Struktur der barocken Kirche* i przewodniczył trzeciego dnia obradom. Kon-

⁴³ Zob. AKUL, Kancelaria Rektorska, Sprawozdania rektorskie z okazji inauguracji na KUL, a także ich wersje drukowane w „Zeszytach Naukowych KUL” i „Biuletynie Informacyjnym KUL”; M. UCHAŃSKA, *Współpraca KUL z zagranicą*, s. 694-695; J. ZIÓLEK, *Kontakty międzyuczelniane*, s. 176.

⁴⁴ S. Nieznanowski, *V Międzynarodowy Kongres Sławistów*, „Zeszyty Naukowe KUL” 7(1964), nr 1, s. 79-80.

⁴⁵ S. Łach, *Studia na zreorganizowanej Sekcji Biblijnej KUL*, „Zeszyty Naukowe KUL” 8(1965), nr 3, s. 9-11.

⁴⁶ F. GR.[YGLEWICZ], *Kongres profesorów Nowego Testamentu*, „Zeszyty Naukowe KUL” 13(1970), nr 1, s. 90.

⁴⁷ S. KOWALCZYK, *Międzynarodowy Kongres Filozoficzny w Wiedniu*, „Zeszyty Naukowe KUL” 12(1969), nr 1, s. 136-137; „Biuletyn Informacyjny KUL” 1(1972), nr 2, s. 26.

gres ten, obradujący 15-19 grudnia 1969 r., został zorganizowany przez częstego gościa i przyjaciela KUL-u, a jednocześnie dyrektora Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin prof. Johannesesa Irmschera⁴⁸.

W dniach 19-22 sierpnia 1969 r. odbywało się w Rzymie dziesiąte międzynarodowe spotkanie socjologów religii, zorganizowane przez Międzynarodową Konferencję Socjologii Religii. Uczestniczył w nim, jako jedyny z Polski, ks. prof. Józef Majka, zapoznając później nie tylko lubelskie środowisko z głównymi problemami rozpatrywanymi podczas spotkania poświęconego typologii grup religijnych, socjologicznych wymiarów religii oraz metodom pomiaru religijności⁴⁹. Ta zaś – choć może przybierać różną postać strukturalno-konfesyjną – winna odwoływać się do dialogu oraz oddziaływania przykładem o znaczeniu dość uniwersalnym. W takim m.in. duchu przebiegały obrady sympozjów katolicko-prawosławnych w Regensburgu, w których uczestniczył ks. prof. Wacław Hryniewicz, przedkładając w 1981 r. wraz z prof. Ernstem Christophem Suttnerem z Wiednia dotychczasowy przebieg oficjalnego dialogu katolicko-prawosławnego. W tym samym roku na rzymskiej sesji z okazji 800. urodzin św. Franciszka z Asyżu, poświęconej obrazom, najstarszym źródłom oraz recepcji duchowości świętego „Biedaczyny”, o. prof. Stanisław C. Napiórkowski wygłosił referat pt. *Św. Franciszek w północnych krajach słowiańskich*⁵⁰.

Wspaniałą okazją integracji teologów, historyków, literaturoznawców i klasyków były międzynarodowe kolokwia i kongresy o profilu – w szerokim tego słowa znaczeniu – historyczno-kulturowym, nie tylko angażujące naszych pracowników różnych wydziałów, lecz współorganizowane przez Katolicki Uniwersytet Lubelski. W takich kategoriach należy postrzegać Międzynarodowe Kolokwium w Rzymie zorganizowane wspólnie przez Uniwersytet Laterański i KUL, a poświęcone wspólnym źródłom chrześcijańskim narodów Europy. Spośród prawie 180 wygłoszonych w dniach 3-7 listopada 1981 r. referatów pięć zaprezentowali nasi profesorowie: Jerzy Kłoczowski (*Apogeuum i schyłek XV-XVII w.* – chodziło o rozpowszechnienie chrześcijaństwa), Ryszard Łużny (*Chrześcijaństwo. Polska – Wschód słowiański; dialektyka wzajemności i sprzeczności*), Stefan Sawicki (*Ethos polskiej literatury*), Irena Sławińska (*Orędzie poetyckie Cypriana Norwida; wolność i świętość słowa*) i Krystyna Stawecka (*Poezja neolacińska w Polsce XVI*

⁴⁸ *Z pobytu pracowników naukowych KUL za granicą*, „Zeszyty Naukowe KUL” 13(1970), nr 3, s. 90.

⁴⁹ J. MAJKA, *Międzynarodowa Konferencja Socjologii Religii*, „Zeszyty Naukowe KUL” 13(1970), nr 1, s. 63-66.

⁵⁰ W. HRYNIEWICZ, *Sympozjum katolicko-prawosławne w Regensburgu*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 10(1981), nr 2, s. 90-91; *Sesja w Rzymie z okazji 800-lecia urodzin św. Franciszka z Asyżu*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 10(1981), nr 2, s. 91.

i XVII w. oraz wysiłki na rzecz pokoju)⁵¹. Podobnie należy oceniać sympozjum historyków we francuskim Strasbourgu na temat *Instytucje i władza w Kościołach od starożytności do dzisiaj* oraz włosko-polskie spotkanie VI tygodnia studiów europejskich w Gazzadzie. W tym pierwszym, organizowanym co pięć lat przez Międzynarodową Komisję Historii Porównawczej Kościołów, w dniach 21-24 września 1983 r. wzięło udział 15 osób z KUL-u (głównie z Wydziału Humanistycznego i Teologicznego) na 190 reprezentantów z ośrodków naukowych całego świata⁵². W drugim natomiast, odbywającym się 10-14 września 1984 r., z referatami wystąpili: Jerzy Kłoczowski, Zygmunt Sułowski, s. Urszula Borkowska, Wiesław Müller, ks. Jerzy Kopeć, s. Aleksandra Witkowska, Jacek Woźniakowski, Lidia Müllerowa i ks. Marian Radwan⁵³. Prym w analizowanych powyżej przedsięwzięciach należał do pracowników Instytutu Historii, co zresztą potwierdzają inne międzynarodowe sympozja, jak choćby poświęcone historii i duchowości kartuzów (Grenoble, 12-15 września 1984)⁵⁴ czy narodzinom i funkcjonowaniu sieci klasztornej zakonów mniszych i kanonicznych w krajach chrześcijańskich (Saint-Etienne, 16-18 września 1985)⁵⁵.

Przedstawiciele Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego mieli też swój udział w przygotowaniu konstytucji apostolskiej Jana Pawła II *Sapientia Christiana*. Już w 1967 r. ks. prof. Marian Rechowicz został mianowany biegłym przy Kongregacji Seminariów i Uniwersytetów (Kongregacja ds. Nauczania Katolickiego) i reprezentował Polskę na międzynarodowym kongresie (20-30 listopada 1967) mającym opracować nową konstytucję w miejsce dotychczasowej *Deus scientiarum Dominus* z 1931 r. Podobna funkcja przypadła kardynałowi Karolowi Wojtyłe (przewodniczył w II Kongresie Uniwersytetów Katolickich i Wydziałów Studiów Kościelnych) oraz o. prof. Mieczysławowi A. Krąpcowi w 1976 r.⁵⁶, a sama konstytucja doczekała się finalizacji 15 kwietnia 1979 r.⁵⁷

⁵¹ J. CIESZKOWSKI, *Wspólne źródła chrześcijańskie narodów Europy (Międzynarodowe Kolo-kwium w Rzymie, 3-7 XI 1981)*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 10(1981), nr 2, s. 67-71.

⁵² P.P. G.[ACH], *Sympozjum historyków Kościoła w Strasbourgu*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 12(1983), nr 1-2, s. 198.

⁵³ A. WITKOWSKA, *Spotkanie polsko-włoskie „Storia religiosa della Polonia” w Gazzadzie, 10-14 września 1984*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 13(1984), nr 1-2, s. 191-192.

⁵⁴ P.P. GACH, *Historia i duchowość kartuzów. Międzynarodowe sympozjum w Grenoble (Francja)*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 13(1984), nr 1-2, s. 193.

⁵⁵ Tenże, *Udział historyków w sympozjum międzynarodowym we Francji*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 14(1985), nr 2, s. 101.

⁵⁶ „Zeszyty Naukowe KUL” 12(1969), nr 1, s. 140; *II Międzynarodowy Kongres Uniwersytetów Katolickich*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 6(1977), nr 1, s. 80.

⁵⁷ S. NAPIERAŁA, *Zadania Kościoła w Polsce w dziedzinie uczelni kościelnych i katolickich w świetle ustawodawstwa kościelnego i cywilnego*, „Saeculum Christianum” 1(1994), z. 2, s. 317-

Potwierdzeniem aktywnej obecności w przestrzeni nauki światowej były sympozja, kolokwia i kongresy o zasięgu międzynarodowym organizowane przez KUL lub we współpracy z ośrodkami zagranicznymi. Z wielu takich inicjatyw lat powojennych szerokim echem odbiły się zwłaszcza te, którym patronował Instytut Geografii Historycznej Kościoła w Polsce, Wydział Teologii, Zakład Badań nad Antykiem Chrześcijańskim, Wydział Nauk Społecznych oraz Zakład Duszpasterstwa i Migracji Polonijnej KUL. Między innymi z okazji 200. rocznicy powstania pierwszego w Europie ministerstwa oświaty, czyli Komisji Edukacji Narodowej, podczas międzynarodowego kolokwium (Lublin, 22-24 listopada 1973), gromadzącego referentów z Paryża, Louvain, Wiednia oraz kilku ośrodków z Polski, ukazano reformę szkolną na szerokim tle XVIII-wiecznych przemian kulturalnych zachodzących w Europie – ówczesne systemy szkolne, do których mogła odwołać się reforma szkolnictwa w Polsce w przedsięwzięciach Komisji Edukacji Narodowej⁵⁸. Równie bogato prezentowała się międzynarodowa sesja z 1976 r. na temat dziejów społeczności franciszkańskiej w Polsce średniowiecznej⁵⁹, sympozjum polsko-belgijskie pt. *Belgia i Polska w ciągu wieków. Bilans i perspektywy badawcze* (7-8 października 1977)⁶⁰ czy sympozjum polsko-francuskie na temat religijnych ruchów odrodzeniowych w XIX i XX w. Trzydniowa konferencja (10-12 czerwca 1985) była okazją do komplementarnego zaprezentowania zagadnienia przez ośmiu historyków francuskich z Lille, Paryża, Caen, Rouen, Montpellier oraz kilkunastu z Lublina, Warszawy, Krakowa i Kielc⁶¹.

Niemalą popularnością cieszyły się otwarte sympozja polsko-austriackie organizowane przez Sekcję Wydziału Nauk Społecznych oraz środowiska naukowe z Austrii. Czwarte tego typu spotkanie odbyło się 23-29 maja 1983 r. w Lublinie, Warszawie i w Katowicach, na którym dziewięciu uczonych z Wiednia, Würzburga, Giessen, Linzu oraz czternastu z KUL-u prezentowało zagadnienia oscylujące wokół procesu integracji we współczesnym społeczeństwie⁶². Z kolei doroczne

323; K. KAUCHA, *Sapientia Christiana*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 17, red. E. Gigilewicz i in., Lublin 2012, kol. 1099-1100.

⁵⁸ S. OLCZAK, *Komisja Edukacji Narodowej w kontekście dziejów wychowania i kultury Europy XVIII wieku*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 3(1974), nr 1-2, s. 82-85.

⁵⁹ P.P. GACH, *Międzynarodowa sesja naukowa „Franciszkanie w Polsce średniowiecznej”*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 6(1977), nr 1, s. 84-87.

⁶⁰ *Sympozjum polsko-belgijskie (7-8 X 77 r.)*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 7(1978), nr 1, s. 71-73.

⁶¹ P.P. GACH, *Sympozjum polsko-francuskie nt. religijnych ruchów odrodzeniowych w XIX i XX wieku*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 14(1985), nr 1, s. 125-126.

⁶² J. CIESZKOWSKI, *Międzynarodowe sympozjum polsko-austriackie*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 12(1983), nr 1-2, s. 147-149.

konferencje odbywające się z inicjatywy Zakładu Duszpasterstwa i Migracji Polonijnej KUL dotyczyły głównych problemów działalności placówek duszpasterskich na wychodźstwie, organizacji polonijnych, tożsamości etnicznej Polonii oraz więzi kulturowej z ojczyzną pochodzenia migrantów. Uczestniczył w nich z reguły delegat prymasa Polski oraz prelegenci i goście z Europy Zachodniej, ze Stanów Zjednoczonych, Kanady, Ameryki Środkowej i Południowej, a nawet z Australii⁶³.

Tab. Panorama kontaktów zagranicznych KUL-u w okresie PRL

Rok akademicki	Liczba							
	oficjalnych gości zagranicznych	profesorów zagranicznych i wykładowców	wygodzonych wykładów przez wizytujących profesorów	visiting professors	lektorów zagranicznych	studentów zagranicznych – stażyści, doktoranci	wizyt przedstawicieli ambasad	pracowników KUL-u za granicą w celach naukowych
1963/64	–	10	–	–	–	–	–	–
1971/72	–	23	31	–	–	–	–	58
1975/76	422	96	49	5	5	2	31	67
1976/77	232	156	85	5	5	2	–	85
1978/79	416	226	116	2	–	11	48	79
1979/80	ok. 500	208	76	2	3	9	47	69
1982/83	–	172	62	–	2	11	46	53
1983/84	–	194	79	2	4	11	43	68
1984/85	588	201	74	2	6	16	42	68
1985/86	623	ponad 200	111	2	8	14	–	91
1986/87	863	–	127	2	9	17	97	87
1987/88	1426	–	164	5	9	20	86	87
1988/89	1723	–	187	7	8	23	–	76

Źródło: AKUL, Kancelaria Rektorska, Inauguracje roku akademickiego, Sprawozdania rektorskie; Sprawozdania z działalności Referatu Zagranicznego Kancelarii Rektorskiej KUL (Referatu Współpracy z Zagranicą).

Dane tabeli w wielkim przybliżeniu obrazują wielopłaszczyznowy proces współpracy KUL-u z zagranicą, i to proces, który systematycznie się rozszerzał co do form relacji i liczby podejmowanych inicjatyw. Jedynie w stanie wojennym (1981-1983) ta współpraca uległa widocznemu zahamowaniu. Niemniej bardzo wymowny jest fakt, że – zwłaszcza od połowy lat 80. XX stulecia – coraz więcej zagranicznych gości odwiedzało KUL. Byli wśród nich wysocy dygnitarze świeccy i kościelni, światowej sławy luminarze nauki i kultury, zorganizowane grupy pracowników nauki i młodzieży akademickiej, a także pojedyncze osoby

⁶³ P.P. GACH, *Symposium polonijne*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 6(1977), nr 1, s. 87-89; J. C. [IESZKOWSKI], *Organizacje polonijne a tożsamość etniczna Polonii*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 12(1983), nr 1-2, s. 164-165; J. PLEWKO, *Kronika 30-lecia Instytutu Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1972-2002*, Lublin 2002.

chcące doświadczyć funkcjonowania swobody badań i myśli w morzu dyktatury i reżimu komunistycznego. W gronie wyjątkowych duchownych gościli na KUL-u m.in.: papież Jan Paweł II, o. Pedro Aruppe – generał jezuitów (1969)⁶⁴, kardynał Jan Józef Król – przewodniczący Konferencji Episkopatu Stanów Zjednoczonych (1972)⁶⁵, arcybiskup Joseph Schröffer – sekretarz Kongregacji ds. Wychowania Katolickiego (1975)⁶⁶, arcybiskup Luigi Poggi – kierownik Zespołu Stolicy Apostolskiej ds. Stałych Kontaktów Roboczych z Rządem PRL (1976)⁶⁷, arcybiskup Joseph Bernardin – przewodniczący Konferencji Episkopatu USA (1976)⁶⁸. Gościli także rektorzy niemal wszystkich zaprzyjaźnionych uniwersytetów spoza Polski, politycy i dyplomaci, m.in. Joe Clark – minister spraw zagranicznych Kanady (1986)⁶⁹, Rudolf Kirchschräger – prezydent Austrii (1986)⁷⁰, i prof. Zbigniew Brzeziński z USA (1989)⁷¹.

W grupie gości zagranicznych znaczną część stanowili wybitni naukowcy, którzy z okazji wizyty na KUL-u wygłaszali okolicznościowe wykłady i prelekcje, np. prof. Stylianos Papadopoulos – patrolog z Uniwersytetu w Atenach⁷², prof. Carl G. Fürst – prawnik z Uniwersytetu Alberta Ludwika we Fryburgu Bryzgowijskim⁷³, prof. Peter Meinhold – wybitny działacz ruchu ekumenicznego z Kolonii⁷⁴, prof. Jean Delumeau – historyk z Collège de France⁷⁵, prof. John Brown – profesor literatury porównawczej z Uniwersytetu w Waszyngtonie⁷⁶, prof. Moshé Altbauer – slawista izraelski, uczeń polskiego językoznawcy prof. Tadeusza Lehr-Spławińskiego⁷⁷, prof. Victor E. Frankl – twórca III wiedeńskiej szkoły psycho-

⁶⁴ O. General P. Aruppe na KUL, „Zeszyty Naukowe KUL” 12(1969), nr 3, s. 97-98.

⁶⁵ Spotkanie ks. kardynała J. Króla z władzami KUL, „Biuletyn Informacyjny KUL” 1(1972), nr 2, s. 37.

⁶⁶ „Biuletyn Informacyjny KUL” 7(1975), nr 2, s. 42.

⁶⁷ AKUL, Kancelaria Rektorska, Inauguracja roku akademickiego 1976/77, Sprawozdanie z działalności Referatu Zagranicznego Kancelarii Rektorskiej KUL i „Biuletyn Informacyjny KUL” 5(1976), nr 2, s. 27.

⁶⁸ Tamże.

⁶⁹ AKUL, Kancelaria Rektorska, Inauguracja roku akademickiego 1987/88, Sprawozdanie z działalności RWzZ, s. 2.

⁷⁰ Tamże.

⁷¹ Tamże, Inauguracja roku akademickiego 1989/90, Sprawozdanie z działalności RWzZ, s. 1.

⁷² „Biuletyn Informacyjny KUL” 6(1977), nr 2, s. 49.

⁷³ Tamże, s. 50-51.

⁷⁴ „Biuletyn Informacyjny KUL” 5(1976), nr 2, s. 38.

⁷⁵ Tamże.

⁷⁶ „Biuletyn Informacyjny KUL” 4(1975), nr 2, s. 47.

⁷⁷ T. MALEC, *Wizyta prof. dra hab. Moshé Altbauera w Zakładzie Języka Polskiego KUL*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 15(1986), nr 2, s. 162-163.

terapii⁷⁸, czy o. prof. Karl Rahner⁷⁹. Ich wizyty były nie tylko nobilitacją uniwersytetu, ale przede wszystkim legitymizacją znaczenia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w świecie nauki. Systematycznie rosła też liczba studentów, doktorantów i stażystów zagranicznych, którzy w Lublinie podejmowali studia. Te same względy decydowały o angażu dydaktycznym dla profesorów w ramach wymiany wykładowców.

Wielce wymownym obrazem współpracy z zagranicą były wyjazdy pracowników KUL-u do zagranicznych ośrodków naukowych na staże, wykłady i prowadzenie badań. Dla komplementarności obrazu trzeba wspomnieć o dłuższych pobytach profesorów i wykładowców KUL-u za granicą wynikających już to z tytułu przyznanego stypendium, już to indywidualnych kontaktów uczonego z ośrodkiem naukowym Europy Zachodniej bądź Ameryki Północnej. W takich bowiem kategoriach należy widzieć m.in. roczny pobyt prof. Ireny Sławińskiej w Stanach Zjednoczonych w roku akademickim 1968/69. Profesor wyjechała tam na zaproszenie Brown University i University of Illinois, prowadząc wykłady z historii literatury, seminarium naukowe, na którym powstały w tym czasie pod jej kierunkiem dwie prace magisterskie, oraz kurs języka polskiego⁸⁰. Od czerwca 1968 r. do kwietnia 1969 r. zrazu w Holandii (Nijmegen), a następnie w Cambridge przebywał Stanisław Litak, uczestnicząc wraz z prof. Zygmuntem Sułowskim i prof. Jerzym Kłoczowskim w obradach Commission d'Histoire Ecclésiastique Comparée, by ostatecznie udać się do Paryża, Wiednia, Mediolanu i Rzymu celem pogłębienia studiów nad kontrreformacją i reformą trydencką w Europie⁸¹. Podobną podróż od marca 1968 do listopada 1969 r. do Anglii, Francji, Włoch i Austrii odbył prof. Jan Turowski, zajmując się socjologią nowych miast, procesami urbanizacji oraz organizacją życia w mieście. Nawiazując przy tej okazji kontakty z instytucjami planowania miejskiego, urbanizacji i architektury, uczestniczył w seminariach i konferencjach poświęconych socjologii miasta, a także gromadził najnowsze publikacje z tej dziedziny⁸². Kwerendę oraz badania z zakresu psychologii eksperymentalnej w nowoczesnych laboratoriach i instytutach amerykańskich prowadził od maja 1967 do września 1969 r. ks. Zdzisław Chlewiński⁸³, prof. Irena Sławińska

⁷⁸ „Biuletyn Informacyjny KUL” 14(1985), nr 2, s. 82-83.

⁷⁹ A. NOSSOL, *O. prof. Karol Rahner gościem uczelni*, „Zeszyty Naukowe KUL” 13(1970), nr 3, s. 85-87.

⁸⁰ J. BINKOWSKI, *Wyjazdy naukowe za granicę w roku akademickim 1968/1969*, „Zeszyty Naukowe KUL” 13(1970), nr 1, s. 87-89.

⁸¹ Tamże.

⁸² Tamże, s. 88.

⁸³ Tamże.

w 1982 r. prowadziła w Leuven badania nad współczesnym teatrem religijnym, a następnie przez trzy miesiące jako visiting professor wykładała na York University w Toronto teorię i filozofię teatru oraz wygłosiła kilka prelekcji o twórczości Norwida i o funkcjach polskiego teatru w ostatnich latach⁸⁴.

Gwoli uzupełnienia powyższych dość swobodnie wybranych przykładów warto dodać, że wielu innych pracowników uniwersytetu odbyło podróże badawcze według własnych zainteresowań i specjalizacji, a niektórzy z nich, np. Jerzy Kłoczowski, ks. prof. Marian Rechowicz, ks. prof. Bolesław Kumor, prof. Stefan Sawicki, ks. prof. Stanisław Witek, o. prof. Mieczysław A. Krąpiec czy prof. Zenomona Płużek, czynili to wielokrotnie. Ponadto większość profesorów i wykładowców Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w badanym okresie przebywała co najmniej na semestralnych stypendiach naukowych na uniwersytetach w Belgii, Francji, Holandii, we Włoszech, w RFN, Szwajcarii, Kanadzie, Stanach Zjednoczonych i w Wielkiej Brytanii⁸⁵.

Bardzo ważnym i niezwykle konstruktywnym ogniwem na polu zagranicznej współpracy były wszelkiego rodzaju stypendia i staże naukowe. O ile – choć z pewnymi trudnościami ze względu na fragmentaryczność bazy źródłowej – można wskazać na różnorodność stypendiów i fundacji oraz procedurę korzystania z nich przez pracowników i studentów KUL-u, o tyle nie sposób dziś o dokładną statystykę w tej mierze. Stypendia i fundacje miały zasadniczo profil naukowo-edukacyjny oraz pomocowo-humanitarny, wspierający materialnie społeczność akademicką bądź niektóre inwestycje i przedsięwzięcia gospodarcze KUL-u. KUL w różnym czasie korzystał z następujących stypendiów i fundacji: Fundacji Forda, która w latach 1957-1959 za pośrednictwem Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego (Departament Studiów Uniwersyteckich) udzielała kilkumiesięcznych stypendiów dla młodszych pracowników naukowych z przeznaczeniem na wyjazdy badawcze i kształceniowe do Anglii, Francji, Szwajcarii, Belgii i Włoch. Z tego rodzaju wsparcia skorzystało około 30 osób z następujących kierunków: historia, klasyka, polonistyka, romanistyka, historia sztuki, filozofia, prawo, pedagogika, psychologia i socjologia. Ponadto ze środków Fundacji Forda zakupiono książki, periodyki oraz drobną aparaturę (maszyny do pisania, czytniki do mikrofilmów itp.)⁸⁶.

W latach 1957-1989 doktoranci i habilitanci korzystali za stypendiów Fundacji Kościuszkowskiej, co umożliwiło im zdobycie specjalizacji naukowej, głównie na

⁸⁴ „Biuletyn Informacyjny KUL” 12(1983), nr 1-2, s. 143.

⁸⁵ Zob. np. „Biuletyn Informacyjny KUL” 1(1972), nr 2; 2(1973), nr 2, s. 67-71; 5(1976), nr 1, s. 59-60.

⁸⁶ AKUL, RWzZ, Fundacja Forda 1957-1959.

uniwersytetach amerykańskich. Z pięcio- lub dziesięciomiesięcznych stypendiów skorzystało około 20 osób, m.in. Adam Biela, Czesław Bloch, Czesław Walesa, Stanisław Kiczuk, ks. Augustyn Eckmann, Zbigniew Zaleski, Zenomena Płużek, ks. Zdzisław Chlewiński i ks. Tadeusz Witkowski, a Józefowi Japoli sfinansowano półtoraroczny pobyt w Stanach Zjednoczonych, Ryszardowi Benderowi umożliwiono udział w kongresie historyków w 1975 r. w San Francisco⁸⁷. Efektem wizyty przedstawicieli Fundacji na KUL-u w lipcu 1987 r. była decyzja jej prezesa, że dotychczasowe stypendium roczne zostanie utrzymane, a nadto KUL otrzyma dodatkowo jedno stypendium w roku akademickim 1987/88 na badania naukowe z zakresu ekonomii⁸⁸. Ożywione kontakty z Fundacją Kościuszkowską utrzymywała Szkoła Letnia Kultury i Języka Polskiego oraz Roczne Studium Języka i Kultury Polskiej dla Studentów Zagranicznych⁸⁹.

Celom naukowym i edukacyjnym służyły również stypendia przyznawane przez British Council (Instytut Brytyjski), Fundację Humboldta oraz Fundację Fulbrighta. British Council z reguły udzielał 10-miesięcznego wsparcia finansowego w celu prowadzenia badań naukowych na uniwersytetach lub w innych instytucjach nauki w Wielkiej Brytanii. Miało ono umożliwić kandydatom otrzymanie stopnia uniwersyteckiego lub innych tytułów naukowych, choć pierwszeństwo przyznawano kandydatom w wieku 25-35 lat mającym już pewne osiągnięcia naukowe i rokującym na przyszłość⁹⁰. Natomiast Alexander von Humboldt Stiftung przyznawała stypendia naukowo-badawcze i stypendia dla docentów młodym naukowcom, którzy z reguły nie przekraczali 38. roku życia. Roczne (z możliwością przedłużenia) wsparcie było przeznaczone na prowadzenie konkretnego projektu badawczego w Republice Federalnej Niemiec.

W latach 1974-1989 stypendystami Fundacji Humboldta byli m.in.: Ewa Bieńkowska, o. Mieczysław A. Krąpiec, ks. Bronisław Zubert, ks. Stanisław Wielgus, ks. Andrzej Bronk, ks. Jerzy Kopeć, Anna Buczek i Adam Biela. Uniwersytet z puli tej fundacji otrzymał w 1978 r. wysokiej klasy sprzęt komputerowy do ośrodka obliczeniowego, urządzenia poligraficzne oraz wyposażenie laboratoryjne do nauki języków obcych⁹¹.

⁸⁷ Tamże, Fundacja Kościuszkowska 1957-1987.

⁸⁸ Tamże, Sprawozdanie z rozmów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego z delegacją Fundacji Kościuszkowskiej z 27 X 1987.

⁸⁹ M. UCHAŃSKA, *Współpraca KUL z zagranicą*, s. 695.

⁹⁰ AKUL, RWzZ, The British Council 1951, 1975-1994. Według zachowanej tam dokumentacji z tego rodzaju stypendium korzystali m.in.: Antoni Maśliński, Antoni Stępień, Irena Kałuża, Irena Przemecka, Stanisław Majdański, Jerzy Rebeta i Zdzisław Łapiński.

⁹¹ Tamże, Fundacja Humboldta 1972-1995.

W 1981 r. zostały zainaugurowane kontakty KUL-u z amerykańską Fundacją Fulbrighta, której głównym celem jest finansowanie wymiany profesorów. Z pracowników KUL-u jako visiting professors na uniwersytetach amerykańskich (głównie University of Michigan, Illinois, Oregon, Atlanta, Washington) wykładowali, uczestniczyli w seminariach i prowadzili badania: Anna Malicka-Kleparska, Józef Japola, Andrzej Falkowski, Bogdan Szymanek, Edmund Gussmann, Elżbieta Hałas, Adam Biela, Bogusław Marek i Dorota Biela. Z amerykańskich naukowców gościli w Lublinie profesorowie: Stanisław Wellisz (Columbia University, New York), Jiri Kolaja (West Virginia University), Peter Juszczyk (University of Oregon), Oliver Woshinsky (Portland University), Rita Denny (Loyola University, Chicago) i Jane Allyn Piliavin (University of Wisconsin-Madison)⁹².

Poza wymienionymi prestiżowymi stypendiami niektórzy pracownicy i studenci KUL-u mogli odbyć podróże badawcze bądź doksztalać się językowo dzięki Fundacji Janiny Umiastowskiej⁹³, Fundacji Jasiukowicza w Oxfordzie⁹⁴, a dzięki pomocy z Zachodu rodziła się szansa odbycia kursów języka niemieckiego zarówno w Goethe-Institut⁹⁵, jak i w innych placówkach. Między innymi w latach 1978-1990 dzięki Johannesowi Geismannowi oraz siostrze Marii Caritas (Hannelore Kreuzer) kilkanaście studentek miało możliwość wyjazdu w miesiącach wakacyjnych na kursy języka niemieckiego do Schule Marienburg w RFN. Samorzutną inicjatywę Geismanna wspierał adwokat Herbert Becher, przewodniczący Werk für Europäische Partnerschaft, oraz wiele rodzin niemieckich, u których pomieszkiwały studentki⁹⁶.

Równie skuteczna i nie do przecenienia w trudnych latach PRL okazała się pomoc materialna dla KUL-u, częściowe finansowanie inwestycji gospodarczych oraz wspomaganie w różny sposób studentów i pracowników. Niech wystarczy przywołanie tu czterech – spośród wielu innych – organizacji troszczących się o codzienność uczelni. Były to – według porządku chronologicznego i intensywności działania – następujące formacje: Związek Polek w Ameryce z jej niezwykle ideowo nastawioną przewodniczącą Adelą Łagodzińską, Fundacja Reinholda Schneidera, Apostolat Radiowy ze Stanów Zjednoczonych i Kanady pod nazwą „Godzina Różańcowa o. Justyna”, kierowany przez o. Korneliana Dende OFMConv, oraz Peter

⁹² Tamże, Polsko-Amerykańska Fundacja Fulbrighta 1981-1986; 1987-1991.

⁹³ Tamże, Fundacja Janiny Umiastowskiej (Fondazione Romana Marches J.S. Umiastowska) 1972-1979.

⁹⁴ Tamże, Fundacja Jasiukowicza (The Jasiukowicz Foundation) 1978-1983.

⁹⁵ Tamże, Goethe-Institut 1973-1975; 1990-1993.

⁹⁶ Tamże, Schule Marienburg Neuss k. Kolonii; M. KACZMARKOWSKI, *Laudacja s. Caritas*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 13(1984), nr 1-2, s. 93-94.

Kaiser Stiftung z Vaduz. Najlepiej formy działalności Związku Polek w Ameryce i zakres pomocy zilustrował o. Mieczysław A. Krąpiec w liście do jego prezeski z 17 lutego 1971 r., pisząc:

Zadałem sobie trud i przejrzałem korespondencję między Panią Prezeską a Uniwersyte-tem sięgającą po rok 1952. Płynęły do nas setki paczek odzieżowych, żywnościowych, z lekarstwami. Odczytałem z tej akcji serdeczną troskę o polską młodzież studiującą, w pierwszych latach po okupacji nieubraną, niedożywną, o braki w wyposażeniu Uczelni, o uświetnienie uroczystości 35-lecia KUL, wielkie koszty i kłopoty związane z regałami dla naszej Biblioteki, o uświetnienie wreszcie 50-lecia KUL wyposażeniem w instrumenty Zakładu Psychologii. Nieustająca latami pamięć o naszych potrzebach idąca w tysiące dolarów⁹⁷.

Wielkim dobroczyńcą Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego był Ośrodek Radiowy „Godziny Różańcowej o. Justyna” w Buffalo w Stanach Zjednoczonych, a zwłaszcza charyzmatyczny kierownik tego ośrodka o. Kornelian (Edmund) Dende. Rozwinięta przez niego olbrzymia akcja na antenie radia promowała lubelską uczelnię i zachęcała do jej wspierania. Dzięki licznym ofiarodawcom pozwoliła KUL-owi w dużej mierze spłacić zaciągnięty dług na budowę nowego frontonu głównego gmachu, auli i jej wyposażenia, zmodernizować poligrafię, wzbogacić zbiory biblioteczne oraz zasilić fundusz budowy Kolegium Jana Pawła II⁹⁸.

Na początku lat 70. XX w. nawiązały się relacje KUL-u z niemiecką Fundacją Reinholda Schneidera. W 1973 r. fundacja przyznała KUL-owi nagrodę naukową⁹⁹, wielokrotnie później finansowała niektóre inwestycje (m.in. Hotel Asystenta i Dom Akademicki na Poczekajce) oraz czterokrotnie ogłaszała z KUL-em konkurs o „Nagrodę Pokojową im. o. Maksymiliana Kolbego i Reinholda Schneidera”¹⁰⁰. Natomiast prezes fundacji Heinrich Ludewig wielokrotnie organizował pomoc społeczną dla studentów i pracowników KUL-u¹⁰¹. Peter Kaiser Stiftung z kolei w latach 90. wykazała się aktywnością podczas budowy Kolegium Jana Pawła II¹⁰².

⁹⁷ AKUL, RWzZ, Polish Women's Alliance of America 1952-1983.

⁹⁸ Tamże, Godzina Różańcowa 1979-1990.

⁹⁹ Nagroda w wysokości 15 tys. DM została decyzją Senatu Akademickiego podzielona między Towarzystwo Naukowe, trzech profesorów (ks. Wincenty Granat, Stefan Swieżawski, Irena Sławińska) oraz pięciu młodszych pracowników za prace habilitacyjne i doktorskie. Zob. tamże, Fundacja Reinholda Schneidera 1972-1989.

¹⁰⁰ Tamże, gdzie znajduje się bogata dokumentacja współpracy z Fundacją oraz prace konkursowe.

¹⁰¹ Tamże, Korespondencja z panem Heinrichem Ludewigem 1972-1986. Por. „Biuletyn Informacyjny KUL” 18(1986), nr 1, s. 91-94.

¹⁰² AKUL, RWzZ, Peter Kaiser Stiftung Vaduz 1986-1998.

Współpraca KUL-u z zagranicą w niesprzyjających czasach PRL zasadzała się przede wszystkim na dowartościowaniu misji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i w prostej linii wiodła do stworzenia lepszych warunków dla uniwersyteckich przedsięwzięć. Pięknie wyraził to o. Kornelian Dende podczas odbierania „Medalu za Zasługi dla KUL” 14 czerwca 1984 r.:

Chciałbym publicznie wyrazić swoje i nasze – Amerykanów i Kanadyjczyków polskiego pochodzenia oraz Kościoła katolickiego w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie – uznanie dla wielkości tej Uczelni. Jesteśmy bardzo wyczuleni na wszystko to, co dotyczy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Przykładamy pilnie ucho i wzrok do tego, co się mówi i pisze o KUL, i do tego, co sam KUL mówi o sobie, gdy z jego murów wychodzą w Polskę i świat ludzie wielkiego ducha i umysłu i gdy do bibliotek – także naszych – docierają jego dzieła. [...] bardzo pragniemy, by mury tej Uczelni poszerzyły się, służąc waszej pracy badawczej i dydaktycznej [...], by wasza Biblioteka ciesząca się wielkim uznaniem w amerykańskim i kanadyjskim świecie naukowym jeszcze bardziej wzmocniła światło swej latarni [...], by KUL – wolny od wszelkiego skrupowania – mógł nadal służyć Bogu, Ojczyźnie i Polakom rozproszonym po całym świecie¹⁰³.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA ARCHIWALNE

ARCHIWUM UNIWERSYTECKIE KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO

Kancelaria Rektorska

Inauguracje roku akademickiego.

Referat Współpracy z Zagranicą

AASCU (American Association of State Colleges and Universities) 1970-1978.

The British Council 1951; 1975-1994.

Federationis Universitatum Catholicorum (FIUC) 1957-1963; 1968; 1982-1984; 1985-1989.

Fundacja Forda 1957-1959.

Godzina Różańcowa 1979-1990.

Goethe-Institut 1973-1975; 1990-1993.

Fundacja Humboldta 1972-1995.

Fundacja Janiny Umiaszowskiej (Fondazione Romana Marches J.S. Umiaszowska) 1972-1979.

Fundacja Jasiukowicza (The Jasiukowicz Foundation) 1978-1983.

Fundacja Kościuszkowska 1957-1987.

Fundacja Reinholda Schneidera 1972-1989.

The International Association of University Presidents 1970-1978.

Instytucje międzynarodowe 1977-1988.

¹⁰³ Tamże, Godzina Różańcowa 1979-1990, Przemówienie o. Korneliana Dende, dyrektora Godziny Różańcowej ojca Justyna w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim 14 czerwca 1984 podczas odznaczenia „Medalem za Zasługi dla KUL”, s. 7-8.

Korespondencja z panem Heinrichem Ludewigem 1972-1986.
Peter Kaiser Stiftung Vaduz 1986-1998.
Polish Women's Alliance of America 1952-1983.
Polsko-Amerykańska Fundacja Fulbrighta 1981-1986; 1987-1991.
Schule Marienburg Neuss k. Kolonii.
UNESCO 1962-1968.
UNICEF 1968-1969.

KSIĄŻKI I ARTYKUŁY

- BINKOWSKI J., *Wyjazdy naukowe za granicę w roku akademickim 1968/1969*, „Zeszyty Naukowe KUL” 13(1970), nr 1, s. 87-89.
- Catholicorum Universitatum Internationalis Foederatio. Statuta*, Louvain 1965.
- CIESZKOWSKI J., *Międzynarodowe sympozjum polsko-austriackie*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 12(1983), nr 1-2, s. 147-149.
- CIESZKOWSKI J., *Organizacje polonijne a tożsamość etniczna Polonii*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 12(1983), nr 1-2, s. 164-165.
- CIESZKOWSKI J., *Wspólne źródła chrześcijańskie narodów Europy (Międzynarodowe kolokwium w Rzymie, 3-7 XI 1981)*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 10(1981), nr 2, s. 67-71.
- II Międzynarodowy Kongres Uniwersytetów Katolickich*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 6(1977), nr 1, s. 80.
- FITA S., *Działalność naukowa wykładowców KUL poza uniwersytetem*, „Zeszyty Naukowe KUL” 1(1958), nr 2, s. 143-147.
- GACH P.P., *Federacja Międzynarodowa Uniwersytetów Katolickich*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 5, red. J. Misiurek i in., Lublin 1989, kol. 87.
- GACH P.P., *Historia i duchowość kartuzów. Międzynarodowe sympozjum w Grenoble (Francja)*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 13(1984), nr 1-2, s. 193.
- GACH P.P., *Międzynarodowa sesja naukowa „Franciszkanie w Polsce średniowiecznej”*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 6(1977), nr 1, s. 84-87.
- GACH P.P., *Sympozjum historyków Kościoła w Strasbourgu*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 12(1983), nr 1-2, s. 198.
- GACH P.P., *Sympozjum polonijne*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 6(1977), nr 1, s. 87-89.
- GACH P.P., *Sympozjum polsko-belgijskie (7-8 X 77 r.)*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 7(1978), nr 1, s. 71-73.
- GACH P.P., *Sympozjum polsko-francuskie nt. religijnych ruchów odrodzeniowych w XIX i XX wieku*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 14(1985), nr 1, s. 125-126.
- GACH P.P., *Udział historyków w sympozjum międzynarodowym we Francji*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 14(1985), nr 2, s. 101.
- GOGACZ M., *Etapy rozwoju prac naukowych katedr i Zakładu Historii Filozofii KUL (1946-1964)*, „Zeszyty Naukowe KUL” 8(1965), nr 3, s. 40-42.
- GRYGLEWICZ F., *Kongres profesorów Nowego Testamentu*, „Zeszyty Naukowe KUL” 13(1970), nr 1, s. 90.
- HRYNIEWICZ W., *III sesja plenarna Międzynarodowej Komisji ds. Dialogu Teologicznego między Kościołem rzymskokatolickim i prawosławnym*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 13(1984), nr 1-2, s. 190.
- HRYNIEWICZ W., *Sympozjum katolicko-prawosławne w Regensburgu*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 10(1981), nr 2, s. 90-91.
- KACZMARKOWSKI M., *Laudacja s. Caritas*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 13(1984), nr 1-2, s. 93-94.

- KAUCHA K., *Sapientia Christiana*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 17, red. E. Gigilewicz i in., Lublin 2012, kol. 1099-1100.
- KŁOCZOWSKI J., *Sekcja Historii w latach 1944-1964*, „Zeszyty Naukowe KUL” 8(1965), nr 3, s. 57-62.
- Konferencja Rektorów Katolickich Uniwersytetów Europy w Lublinie*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 7(1978), nr 1, s. 60.
- Ks. prof. S. Łach o pracach Papieskiej Komisji Biblijnej*, „Zeszyty Naukowe KUL” 9(1966), nr 3, s. 82-83.
- KOWALCZYK S., *Międzynarodowy Kongres Filozoficzny w Wiedniu*, „Zeszyty Naukowe KUL” 12(1969), nr 1, s. 136-138.
- Łach S., *Studia na zreorganizowanej Sekcji Biblijnej KUL*, „Zeszyty Naukowe KUL” 8(1965), nr 3, s. 9-11.
- MAJKA J., *Międzynarodowa Konferencja Socjologii Religii*, „Zeszyty Naukowe KUL” 13(1970), nr 1, s. 63-66.
- MALEC T., *Wizyta prof. dra hab. Moshé Altbauera w Zakładzie Języka Polskiego KUL*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 15(1986), nr 2, s. 162-163.
- Międzynarodowe konferencje uniwersytetów*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 5(1976), nr 1, s. 55.
- Międzynarodowe konferencje uniwersytetów katolickich w Lublinie*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 5(1976), nr 2, s. 25-27.
- NAGY S., *VIII Kongres Federacji Uniwersytetów Katolickich*, „Zeszyty Naukowe KUL” 12(1969), nr 4, s. 69-77.
- NAPIERAŁA S., *Zadania Kościoła w Polsce w dziedzinie uczelni kościelnych i katolickich w świetle ustawodawstwa kościelnego i cywilnego*, „Saeculum Christianum” 1(1994), z. 2, s. 317-323.
- NAPIÓRKOWSKI S.C., *Krupa Andrzej Ludwik*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 9, red. B. Migut i in., Lublin 2002, kol. 1381-1382.
- NIEZNAŃSKI S., *V Międzynarodowy Kongres Słowistów*, „Zeszyty Naukowe KUL” 7(1964), nr 1, s. 79-80.
- NOSSOL A., *O. prof. Karol Rahner gościem uczelni*, „Zeszyty Naukowe KUL” 13(1970), nr 3, s. 85-87.
- O. General P. Aruppe na KUL*, „Zeszyty Naukowe KUL” 12(1969), nr 3, s. 97-98.
- OLCZAK S., *Komisja Edukacji Narodowej w kontekście dziejów wychowania i kultury Europy XVIII wieku*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 3(1974), nr 1-2, s. 82-85.
- PIEKARSKI R., *Biskup Walenty Wójcik. Życie i działalność (1914-1990)*, Lublin 2014 (mps).
- PIWOWARSKI W., *Katolicki Uniwersytet Lubelski w życiu Kościoła*, „Zeszyty Naukowe KUL” 11(1968), nr 3-4, s. 89-97.
- PLEWKO J., *Kronika 30-lecia Instytutu Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1972-2002*, Lublin 2002.
- PREJS R., *Ojciec Profesor Henryk Damian Wojtyska CP (1933-2009)*, „Kościoł w Polsce. Dzieje i Kultura” 9(2010), s. 537-552.
- Profesorowie prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, red. A. Dębiński i in., Lublin 2008.
- RECHOWICZ M., *Studium Historii Kościoła na KUL*, „Zeszyty Naukowe KUL” 8(1965), nr 3, s. 21-24.
- Rektor KUL członkiem zwyczajnym Papieskiej Akademii Teologicznej w Rzymie*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 11(1982), nr 1-2, s. 106.
- Rektor KUL laureatem „Internazionale Premio Città di Salsomaggiore”*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 10(1981), nr 2, s. 72-73.
- RUTKOWSKI P., *Polscy biskupi jako ojcowie Soboru Watykańskiego II*, Warszawa 2014.

- SAWICKI S., *Katolicki Uniwersytet Lubelski w powojennym dwudziestolecu*, „Zeszyty Naukowe KUL” 8(1965), nr 1, s. 3-12.
- Sesja w Rzymie z okazji 800-lecia urodzin św. Franciszka z Asyżu*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 10(1981), nr 2, s. 91.
- SŁAWIŃSKA I., *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Środowisko zamknięte czy otwarte?*, „Zeszyty Naukowe KUL” 11(1968), nr 3-4, s. 99-105.
- Spotkanie ks. kardynała J. Króla z władzami KUL*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 1(1972), nr 2, s. 37.
- STANOWSKI K., *Wręczenie Palm Akademickich o. prof. dr. Mieczysławowi A. Krąpcowi*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 14(1985), nr 2, s. 103-105.
- STAWORKO J., *Wizyta ks. rektora w Holandii i w Belgii*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 6(1977), nr 2, s. 25-26.
- UCHAŃSKA M., *Współpraca KUL z zagranicą*, w: *Księga pamiątkowa 75-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1968-1993*, red. M. Rusecki, Lublin 1994.
- WALKUSZ J., *Od Piusa IX do Pawła VI, czyli Kościół na drogach soborowych przeobrażeń*, w: *Parrare vias Domini. Księga inspirowana działalnością naukową i duszpasterską księdza biskupa pelplińskiego prof. dr. hab. Jana Bernarda Szłagi (1940-2012)*, red. K. Charamsa, W. Pytlik, Pelplin 2014.
- WIELGUS S., *Biskup Marian Rechowicz, profesor i rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 14(1985), nr 1, s. 41-46.
- WITKOWSKA A., *Spotkanie polsko-włoskie „Storia religiosa della Polonia” w Gazzadzie, 10-14 września 1984*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 13(1984), nr 1-2, s. 191-192.
- WOJCIECHOWSKI N., *Międzynarodowa Konferencja Uniwersytetów*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 5(1976), nr 1, s. 55.
- WOJCIECHOWSKI N., *Wizyta rektora KUL w USA i Kanadzie*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 2(1973), nr 2, s. 47-53.
- Wyróżnienie ks. doc. dra hab. H. Wojtyski*, „Biuletyn Informacyjny KUL” 12(1983), nr 1-2, s. 160.
- Z pobytu pracowników naukowych KUL za granicą*, „Zeszyty Naukowe KUL” 13(1970), nr 3, s. 90.
- ZIÓLEK J., *Kontakty międzyuczelniane*, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. 90 lat istnienia*, red. G. Kramarek, E. Ziemann, Lublin 2008.

RELACJE KATOLICKIEGO UNIwersYTETU LUBELSKIEGO Z ZAGRANICĄ W OKRESIE PRL

Streszczenie

Sukcesywnie rozwijające się zagraniczne kontakty Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego zostały przerwane w okresie wojny i okupacji, a w latach 1944-1956 ograniczone do minimum. Pewnym przełomem był bez wątpienia rok 1956, czyli czas tzw. odwilży po latach stalinowskiego terroru, który zbiegł się z wyborem ks. prof. Mariana Rechowicza na rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Z niezwykłą determinacją dążył on do wprowadzenia KUL-u w orbitę międzynarodowych struktur nauki, dopiero jednak wszechstronne otwarcie na światową współpracę nastąpiło w okresie rektorstwa o. prof. Mieczysława A. Krąpca. Współpraca ta realizowała się na wielu płaszczyznach, z których najważniejsze to: przynależność Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego do międzynarodowych organizacji uniwersyteckich, coraz liczniejszy udział KUL-owskich profesorów w kongresach i sympozjach o charakterze międzynarodowym, organizacja takich przedsięwzięć w Lublinie, współpraca z uniwersytetami i zagranicznymi instytutami naukowymi, wymiana profesorów i studentów w ramach podpisywanych umów bilateralnych, wizyty i prelekcje wyjątkowych gości,

a także partycypacja w różnorodnych fundacjach i stypendiach o profilu naukowym, kulturowym czy humanitarno-pomocowym.

Słowa kluczowe: dzieje Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego; międzynarodowe organizacje uniwersyteckie; kongresy i sympozja międzynarodowe; stypendia; fundacje; staże naukowe.

RELATIONS OF THE CATHOLIC UNIVERSITY OF LUBLIN WITH FOREIGN COUNTRIES DURING THE POLISH PEOPLE'S REPUBLIC

S u m m a r y

The gradually developing international contacts of our University were interrupted during the war and occupation and between 1944 and 1956 reduced to a minimum. A certain breakthrough came in 1957, so times just after years of Stalinist terror, which coincided with the election of Fr. Prof. Marian Rechowicz for the rector of the Catholic University of Lublin. And although he strove with unprecedented determination, to guide KUL into the orbit of international scientific structures, it was not until the rector ship of Fr. Mieczysław A. Krąpiec that KUL became universally open to international cooperation. This cooperation has been realized on many levels, the most important being: the affiliation of the Catholic University of Lublin to a number of university organizations, the increasing participation of KUL professors in congresses and symposia of international character, the organization of such undertakings in Lublin, cooperation with universities and foreign scientific institutes, exchanges of professors and students in respect of signed agreements, visits and speeches of esteemed guests as well as participation in various foundations and scholarships of scientific, cultural or humanitarian profile.

Key words: history of the Catholic University of Lublin; international university organizations; international congresses and symposia; foundations; scientific internships.